

**Klimat- och
näringslivsdepartementet
(Regeringskansliet)**

Remiss från Regeringskansliet - avseende omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – förslag från Europeiska kommissionen, diarienummer KN2023/00745

Miljö- och byggnämndens beslut

Miljö- och byggnämnden beslutar lämna remissyttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet (Regeringskansliet) enligt förvaltningens förslag på yttrande.

Yttrande

Region Gotlands miljö- och byggnämnd (nedan Region Gotland) har av klimat- och näringslivsdepartementet beretts tillfälle att yttra sig över EU-kommissionens omarbetade förslag till *Europaparlamentets och rådets direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa*.

Region Gotlands är i grunden positiv till att de två nuvarande luftkvalitetsdirektiven (2008/50/EG och 2004/107/EG) slås samman och att det samtidigt föreslås en rad skärpningar på luftvårdsområdet.

Region Gotlands yttrande fokuserar på de förslag till ändringar som gäller miljökvalitetsnormen för partiklar, eftersom Visby tillhör de få svenska städer där miljökvalitetsnormen för partiklar inte nås stadigvarande. Gotlands berggrund består nästan uteslutande av kalksten, som därför har använts i vägbeläggningar och för halkbekämpning. Grundvattnet är känsligt för föroreningar, därför används ingen salt för halkbekämpning. Temperaturen ligger ofta kring noll grader vintertid, i kombination med avsaknaden av saltning blir därför andelen bilar med dubbdäck hög vintertid. Detta är exempel på bidragande orsaker till de höga partikelhalterna i Visby.

De höga partikelhalterna har framför allt uppmätts under januari–april. Årstidsmönstret bedöms främst bero på att kalksten från lokal gatubeläggning och halkbekämpning genom nötning, särskilt vid dubbdäcksanvändning, bildar ett damm som vid torr väderlek når höga halter. Under sommar och höst är partikelhalterna betydligt lägre, och partiklarna har då i mindre utsträckning ett lokalt ursprung.

Region Gotland ser de säsongsvisa höga partikelhalterna i Visby som ett allvarligt problem. 2019 antog Region Gotlands regionfullmäktige därför *Åtgärdsprogram för minskning av skadliga partiklar (PM10) i Visby*. Miljö- och byggnämnden fick uppdraget att svara för programmets genomförande, inklusive nödvändig samordning och återrapportering, medan tekniska nämnden fick uppdraget att utföra de flesta av åtgärderna inom sitt naturliga ansvarsområde när det gäller gatu- och trafikmiljö.

De senaste årens luftmätningar visar fortsatt höga partikelhalter mellan januari-april vid mätstationen i Visby. Luftkvaliteten i Visby kommer därför kräva fortsatta åtgärder i enlighet med åtgärdsprogrammet.

Trots att Region Gotland inte stadigvarande uppfyller dagens krav avseende partiklar, tillstyrker Regionen ändå en skärpning av luftkvalitetsdirektivet i sin helhet, eftersom detta ger bättre luft i alla medlemsländer. Därmed bör också halterna av långväga gränsöverskridande luftföroreningarna minska, något som gynnar folkhälsan både inom medlemsländerna och i andra länder.

EU-kommissionens förslag kring artikel 16 och 17 öppnar för en specialbehandling av överskridanden av just partikelhalter som beror på sandning eller saltning av vägar under vintern. Medlemsstaterna ska få identifiera ”zoner eller tätbebyggelse där överskridanden av gränsvärdena för PM10 i luften beror på resuspension av partiklar efter sandning eller saltning av vägar under vintern”.

Region Gotland inser att Sverige som medlemsland sannolikt skulle kunna begära att få Visby klassat som en sådan zon, just beroende på de tydliga sambanden mellan de säsongsbundna höga partikelhalterna och den resuspension som sker i gatumiljön. Region Gotlands bedömning är att artikel 16 och 17 inte kommer att påverka åtgärdsarbetet. Arbetet för en bättre luftkvalitet i Visby skulle ändå fortlöpa med oförändrad intensitet, eftersom det handlar om hälsa för medborgarna och en god livsmiljö i Visby.

Skärpta gränsvärden för partiklar skulle stärka och understryka vikten av åtgärdsarbetet, samtidigt som artikel 16 och 17 sannolikt kommer göra att de specifika egenskaperna hos vissa städers problem uppmärksammas. Ett direktiv med artikel 16 och 17 skulle också ge mer tid för lösningar på ett komplext problem.

Andreas Unger
Ordförande Miljö-och byggnämnden